

Ikke formelt ophævede dele af Danske Lov med kommentarer

Christian V's indledende bemærkninger til loven:

Vi Christian den Femte af Guds Naade, Konge til Danmark og Norge, de Venders og Gothers, Hertug udi Slesvig, Holsten, Stormarn og Dyttersken, Greve udi Oldenborg og Delmenhorst, Giøre hermed for alle vitterligt, at saa som Guds Frygt og Retfærdighed ere de tvende fornemste Støtter og Hovetpillere, med hvilke Lande og Riger udj deris bestandige Flor og Velstand befæstis og opholdis, og derfor ligesom Gud Allermægtigste til det første haver givet Os een stor Anledning i disse Nordiske Lande, hvor hand saa naadeligen haver ladet antænde sit Ords og Euangelii klare Lys, som aabenbarligen over alt iblant os skinner og lyser til den sande og rette Religions Bestyrkelse, som bestaar i een fornøftig og retsindig Guds Frygt og Dyrkelse: Saa er og til det andet, som er Ret og Retfærdighed i Lande og Riger at stadfæste, højligen fornøden saadanne Love at beskikke og forordne, hvorved Retfærdighed fra al Vold og Indpas maa vorde beskærmet; Ti dersom et hvert Menneske var retsindigt og ville nøjjs med det ham med Rette tilkom, og ikke søge sin Næstis Skade, men giøre hannem den samme Ret, hand ville sig selv skulke vederfaris, da giordis ingen Lov fornøden; Men derfor settis Loven, at de retvise og fredssommelige maa nyde deris Ret, og de Uretvise og Uretfærdige, som ikke ville giøre Ret efter det, som i Loven skrevet er, kand vorde ved den Straf, som i Loven sat er, formeente at giøre Uret. Dette have voris Elskelige Forfædre, Højlovlige Konger i Danmark, meget vel og grundeligen overvejet og betænkt, som derfor, een efter anden, have til deris Undersaatters Tarv og Nytte sat Lov og Ret i Riget. Fremmede Scribenter for nogle hundrede Aar siden give Konning Harald Gormsen, hvilken de kalde den Store og Allerchristeligste, den Berømmelse, at foruden den synderlig Guds Frygt, som hos hannem fantis, haver hand og sat Love og Ret, ikke alleeniste for de Danske, men og for de Saxer paa begge Sider af Elben og de Friser, hvilke de samtlige med Iver have holdet over; Men efter-

som Lovene i gamle Tider bestod meere i Undersaatternis Ihukommelse, end i nogen skriftlig forfattet Lovbog, da have de Højstberømmelige Konger, Valdemar den Store og Valdemar Sejr, foruden Kirkeloven ladet forfatte for et hvert Land her i Riget een skreven Lovbog, hvorefter de skulke rettis og dømmis, anseende, at, som Riget tilforn somme Tider hafde været adskilt i adskillige Regæringer, og saa hver Part haft sine Love og Skik, de da skulke blive ved det, som de vare vaante til. Deris Efterkommere have siden Tid efter anden forbedret Lovene med adskillige Retter, Recesser og Forordninger; Dog have de hid til dags ej været samlede udj een Bog, eller i nogen god Orden, ej heller hver Materie til sin beqvem Stæd henført, hvilket haver giort baade Dommerne og Parterne Besværlighed, at een hver Materie paa adskillige Stæder skulke søgis: Tilmed vare Undersaatterne, som hafde een Gud, een Tro, een Konge i et Rige, ligesom adskilte ved sær Lovbøger og Rettergang: Tidens Længde og Forandring haver end ogsaa forarsaget adskillig Forandring udj det, som i Begyndelsen vel nok kand have været beskikket.

Paa det derfor at Lovene efter Tidernis Tilstand og Omstændighed i adskillige Maader kunde forbedris, da haver Voris Elskelig kiere Her Fader, Sl: og Højærværdigst Ihukommelse, strax i Begyndelsen af den Kongelig Souveraine Arve-Regæring, som ved Guds Forsyn af voris kiere og tro Undersaatter med een frj Villie og velberaad Hue Højstbemælte voris Elskelig kiere og nu Sl: Her Fader er bleven overdragen, og i saa Maader den gamle Arverettighed i voris Kongelig Huus og Familie igien indført, allernaadigst anbefalet, at efter adskillige Udkastelser, som til een fuldkommen Lovbog vare giorte, een særdelis skulke samlis og forfattis af Loven, Recesserne, Ordinantzerne og de til den Tid udgangne Forordninger, saa vit med den Kongelig Souveraine Arve-Regæring og ellers Tidernis Tilstand kunde over eens komme og tienlig være at indføris til een Lighed udj Loven og Rettergangen udj samtlige Rigets underliggende Lande, saa vel som til Lovens Forbedring, hvis i de